

Posudek vedoucího vysokoškolské (bakalářské) kvalifikační práce:

Název práce: Pohřby nedospělých jedinců z doby laténské v Čechách

Autor práce: Gabriela Kudláčková

Autor posudku: Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D.

Doporučuji k obhajobě (vepsat ano / ne): ANO

Jednotlivá hodnotící kritéria (uvést u každého bodu známku A–F):

- 1) Hodnocení dodržení zadání a jeho naplnění: A
- 2) Struktura práce (přítomnost kapitol podstatných pro splnění cílů práce a relevance jejich obsahu), logika výstavby kapitol: A
- 3) Metodika práce: A
- 4) Práce s literaturou a dodržení citačních norem: C
- 5) Jazyková a pravopisná úroveň práce: C
- 6) Kvalita a úroveň obrazové přílohy, včetně jejího provázání s textem: B
- 7) Celkové hodnocení práce: B
- 8) Slovní komentář, připomínky, náměty, otázky k obhajobě (možno rozepsat).

Vlastní text: 50 str. vč. obr. v textu; prameny, zdroje a literatura: 6 str.; soupisy a přehledy lokalit a nálezů: databáze jako samostatná příloha; obrazová příloha: 14 str.

Jak napovídá název, Gabriela Kudláčková se ve své práci zaměřila na zpracování problematiky pohřbů nedospělých jedinců v době laténské, resp. v období LT B–C1, v Čechách. Jedná se o téma atraktivní, jemuž v daném kontextu nebyla od 70. let 20. století věnována hlubší pozornost. Zároveň ovšem toto téma skrývá řadu úskalí, zejména v oblasti antropologických dat, s nimiž se autorka nutně musela vypořádat. Její práce se opírá o 76 publikovaných nálezových celků, které jsou prostřednictvím formalizované deskripce evidovány v databázi sestavené v programu MS Excel.

Jednotlivé kapitoly mají logické uspořádání a rámcově jsou zacíleny odpovídajícím způsobem. V úvodu je čtenář stručně obeznámen s předmětem, strukturou a cílem práce, jímž je, obecně řečeno, hlubší porozumění problematice dětských pohřbů, a to na základě publikovaných archeologických a antropologických zjištění.

V následující kapitole (kap. 2. Geografický, chronologický a kulturní rámec) autorka vymezuje téma chronologicky a geograficky, zároveň zde ovšem prezentuje i další důležité informace potřebné pro porozumění dané problematice. Nechybějí tak části věnované otázkám pohřebišť a pohřebního ritu

v době laténské, otázkám hrobových výbav a jejich garnitur, problematice antropologického poznání a dalších přírodovědných metod ve vztahu k pohřbům nedospělých jedinců či kapitola mapující vývoj poznání. Zejména u poslední zmíněné části se ovšem nelze ubránit pocitu jisté nevyváženosti. Místy totiž autorka uvádí informace bez zjevného vztahu k tématu práce (str. 11–12) a důvod jejich zařazení není zřejmý. Není tak jasné, zda autorka popisuje pouze dějiny bádání v oblasti pohřbívání dětí (jak by se dalo očekávat), nebo zda činí pokus o komplexní postihnutí (v tomto případě pak ovšem značně neúplné) vývoje poznání pohřebních praktik doby laténské obecně (což je ovšem cíl ležící mimo daný rámec práce i její možnosti). Stejně tak např. definici pracovního území, tj. Čech prostřednictvím názvu hraničních pohoří se jeví nadbytečné, nikoli však chybné. Celkově jsou ovšem informace prezentovány srozumitelně a jejich rozsah je dostačující.

V kap. 3 Kritika pramenů autorka upozorňuje na objektivní limity její práce. Náleží k nim zejména absence či různá kvalita antropologických údajů a u starších nálezů též častá absence vyobrazení nálezů a nálezových situací, stejně jako dalších podstatných informací o nálezových kontextech i pohřbených jedincích.

Následuje kap. 4 Metoda práce. Zvolená metodika je vzhledem k charakteru práce adekvátní. Autorka využívá kvalitativní i kvantitativní hodnocení, které opírá o deskriptivní statistické grafy. Pro základní orientaci ve variabilitě pohřebních výbav pak autorka využila též analýzu párových kombinací předmětů provedenou na základě kontingenční tabulky. Součástí této kapitoly je dále zevrubný popis způsobu organizace databáze. Následně (kap. 5) je popsán deskriptivní systém, jenž definuje sledované deskriptory a jejich hodnoty tak, jak jsou evidovány ve zmíněné databázi.

Jádro práce představuje kap. 6 Analýza. Autorka zde postupně a přehledně hodnotí všechny sledované aspekty dětských pohřbů tj. zejména vlastnosti hrobové jámy, způsob uložení skeletu, skladbu hrobové výbavy, chronologické aspekty a dále zjištění antropologická – pohlaví a věkové kategorie zemřelých. Zcela správně je zvolen postup, kdy jsou samostatně analyzovány pohřby v rámci pohřebišť a dále rituálně a nerituálně uložené ostatky na sídlištích. V dalším kroku (kap. 6) autorka na základě předchozích analýz přistupuje k definici vlastní systematiky hrobových výbav nedospělých jedinců. Tento systém do jisté míry navazuje na předchozí třídění předložené J. Waldhauserem, které ovšem na základě nových nálezů a vlastních zjištění dále rozpracovává. Jako přínosné se jeví zejména samostatné vyčlenění garnitur s nákrčníky, s nánožníky a taktéž s militarií, které dřívější práce na dané téma neregistrovaly. Jednotlivé garnitury pak komparuje s dalšími archeologickými a zejména antropologickými daty ve snaze testovat možnosti existence případných souvislostí mezi kulturními aspekty pohřbů a biologickými skupinami nedospělé populace.

V následující kapitole jsou učiněná zjištění diskutována v širších souvislostech. Autorka se zda zabývá především otázkami spojenými s obecně nízkým zastoupením nedospělých jedinců na nekropolích, a srovnává dětské garnitury s garniturami výbav dospělých jedinců. Potvrzuje již dříve pozorované zjištění, že pro dětské výbavy je charakteristické častější zastoupení amuletů a náhrdelníků, zároveň ovšem dospívá k závěru, že v dalších aspektech (s výjimkou zastoupení militarií) se výbavy nedospělých jedinců od garnitur dospělých výrazněji neliší. Na další otázky spojené s předpokládanými potenciálními vazbami mezi garniturami a biologickými skupinami ovšem aktuální stav poznání nedovoluje, zejména z důvodu nízkého počtu a patrně též různé kvality antropologických dat, jednoznačně odpovědět.

Jazyková úroveň práce je poměrně dobrá, občas se ovšem objevují překlepy a gramatické chyby. Pouze ojediněle se objevují též nepřesné formulace či ne zcela správně užitá termíny (např. „Sídlištní

areály jsou dále vyděleny na sídlištní areály rituály a nerituální...“ (ve skutečnosti nejde o sídlištní areály, ale o uložení ostatků v jejich rámci; slovo „vyděleny“ – spíše „rozlišeny“).

Autorka využívá širokou paletu česky psaných odborných titulů, nevyhýbá se ovšem ani práci se zahraniční literaturou. Citace a bibliografie jsou bez zásadnějších problémů, přesto si nelze nevšimnout jisté nejednotnosti v uváděných bibliografických záznamech (u monografií někdy uváděný vydavatel, jindy nikoli; nejednotnost užití pomlčky a spojovníku ve stránkových intervalech) nebo nekompletních údajů u citací elektronicky dostupných zdrojů.

Práce je provázena vlastním i převzatým obrazovým doprovodem a to jak v textu (obr.), tak za textem (tab.). Obrázky jsou povětšinou na dobré úrovni (výjimkou je tab. 3); nechybí vazba s textem, přičemž tabulky jsou provázány též se samostatně přiloženou databází.

Závěrem lze konstatovat, že práce G. Kudláčkové naplnila vytčené cíle a přináší solidní přehled a základní vyhodnocení problematiky pohřbů nedospělých jedinců v době laténské na českém území. Autorka prokázala dostatečnou orientaci v dané problematice i schopnost práce s archeologickými prameny a literaturou. Práci proto doporučuji k obhajobě s hodnocením B.

V Hradci Králové 16. 8. 2021

Podpis autora posudku

Mgr. Tomáš Mangel, Ph.D.